

De Klachtencommissie als bedoeld in artikel 10 van de Wet Verplichte Geestelijke Gezondheidszorg

is inzake de klacht 2021/034 van:

de heer XXXX, geboren XXXX, ten tijde van de klacht in behandeling bij GGzE, in de afdeling XXXX, onderdeel van GGzE.

tot het navolgende oordeel gekomen.

1. Verloop van de klachtenbehandeling

De klachtencommissie ontving op 4 mei 2021 een klaagschrift, gedateerd 4 mei 2021, van de heer XXXX, hierna te noemen klager.

Klager heeft zich bij het formuleren van zijn klaagschrift en bij het formuleren van de toelichting op zijn klaagschrift laten bijstaan door mevrouw XXXX, Patiëntenvertrouwenspersoon.

De klachtencommissie ontving op 14 mei 2021 een verweerschrift van de zorgverantwoordelijken van klager, mevrouw XXXX, GZ-psycholoog-in-opleiding, en XXXX, psychiater, hierna te noemen verweerders, gedateerd 14 mei 2021. Verweerster XXXX heeft zich ter zitting laten bijstaan door de heer XXXX, psychiater.

Klager is er blijkens de toestemmingsverklaring mee akkoord dat de commissieleden, indien nodig, het dossier inzien, eventueel door middel van fotokopieën.

Verweerders hebben de beslissing om aan klager verplichte zorg te verlenen opgeschort totdat de klachtencommissie een beslissing had genomen over de klacht.

De mondelinge behandeling van de klacht zou plaatsvinden op 18 mei 2021.

Op 25 mei 2021 is reeds een Aantekening Mondelinge Uitspraak (AMU) verstuurd naar de verweerders en klager.

De klachtencommissie was door de veiligheidsmaatregelen die moesten worden getroffen om de verspreiding van het Coronavirus tegen te gaan niet in de gelegenheid om klachten in fysieke aanwezigheid van klaagster en verweerster te behandelen. De klachtencommissie had de klacht daarom via een beeldverbinding willen behandelen. Klaagster en verweerster, de personen die hen bijstonden, alsmede de leden van de klachtencommissie en de plaatsvervangend secretaris van de klachtencommissie zouden hebben deelgenomen aan de behandeling van de klacht via de beeldverbinding.

Enkele minuten voordat de mondelinge behandeling van de klacht zou beginnen kreeg de klachtencommissie het bericht dat klager daarbij niet aanwezig zou zijn. Hij had zich teruggetrokken in zijn kamer voor gebed. De klachtencommissie heeft vervolgens besloten om de klacht schriftelijk af te handelen. Verweerders konden instemmen met een schriftelijke afhandeling van de klacht. Ook waren zij bereid om het verlenen van de verplichte zorg nog een week uit te stellen, mits binnen die week de beslissing van de klachtencommissie bekend zou zijn. De Patiëntenvertrouwenspersoon was bereid om op zo kort mogelijke termijn met klager te spreken over het voornemen van de klachtencommissie om de klacht schriftelijk af te handelen. Verder zou de Patiëntenvertrouwenspersoon met klager spreken over een schriftelijke toelichting op het klaagschrift. De klachtencommissie heeft deze schriftelijke toelichting op 21 mei 2021 ontvangen.

2. Inhoud van de klacht

De klacht richten zich volgens het klaagschrift tegen de beslissing van 29 april 2021 om aan klager verplichte zorg te verlenen door hem depotmedicatie toe te dienen.

3. Bevoegdheid klachtencommissie

De klachtencommissie heeft vastgesteld dat voor het verlenen van verplichte zorg aan klager een zorgmachtiging is verleend op 23 december 2020, geldend tot 23 juni 2021. In de zorgmachtiging zoals die voor klager was verleend, is opgenomen dat aan klager onder meer als verplichte zorg kan worden verleend; toedienen van vocht, voeding en medicatie, alsmede het verrichten van medische controles of andere medische handelingen en therapeutische maatregelen, ter behandeling van een psychische stoornis, dan wel vanwege die stoornis, ter behandeling van een somatische aandoening.

Op grond van artikel 10:3 van de Wvz kan klager over een beslissing om hem verplichte zorg te verlenen in de vorm van het toedienen van depotmedicatie een klacht indienen bij de klachtencommissie.

De klachtencommissie is bevoegd om de klachten van klager te beoordelen.

4. Standpunt klager

Klager verblijft sinds oktober 2020 in de afdeling XXXX. In de zorgmachtiging van klager staat vermeld dat er verschillende vormen van verplichte zorg toegepast mogen worden. Op 29 april 2021 is de beslissing genomen om klager dwangmedicatie toe te dienen door middel van depotmedicatie. De verplichte zorg wordt verleend ter uitvoering van de zorgmachtiging. Klager wil geen medicatie toegediend krijgen.

Klager vindt dat hij geen (dwang)medicatie nodig heeft. Hij is allergisch voor medicijnen. Zijn vroegere casemanager heeft in 2001 in zijn medisch dossier laten vastleggen dat hij met anti-psychotische medicatie onbehandelbaar is.

Klager werd twee keer vanwege ernstige uitdroging in het ziekenhuis aan het infuus gelegd. Bij toediening van medicatie zoals Zyprexa, Haldol en dergelijke, heeft klager het gevoel dat hij stikt. Dit is voor klager een zeer groot lijden.

Klager bestrijdt dat hij eerder goed heeft gereageerd op depotmedicatie. Klager heeft recent, gedurende een verblijf in de afdeling Opsy in juli en augustus nog het middel Haldol als depotmedicatie gekregen. Daar functioneerde klager slecht op. Toen is met de depotmedicatie gestopt.

Verweerder geeft aan dat klager is opgenomen vanwege uitdrogingsverschijnselen, terwijl hij in de maanden voorafgaand aan deze opname geen antipsychotica gebruikte. Volgens klager is er wel een verband te leggen tussen de medicatie en de uitdrogingsverschijnselen. In mei 2009 heeft klager Zyprexa toegediend gekregen en in juni 2009 werd hij in het ziekenhuis aan het infuus gelegd met uitdrogingsverschijnselen.

Verder geeft verweerder aan dat er dus geen oorzakelijk verband gevonden kan worden tussen deze uitdroging en het gebruik van antipsychotica. Volgens klager is er wel een oorzakelijk verband tussen de uitdroging en het gebruik van antipsychotica. Klager was in november 2020 opgenomen in het Maxima Medisch Centrum, omdat de medicatie toediening van Opsy (juli 2020) nog in zijn systeem zat.

In 2003 en 2009 heeft klager ook ruim een half jaar weinig gegeten en/of gedronken door de bijwerkingen van Haldol en of Zyprexa. Volgens klager is er duidelijk een oorzakelijk gevolg en zou dit medisch onderzocht moeten worden, voordat er vervolgstappen genomen gaan worden.

Klager voelt zich niet geloofd. Door de toediening van medicatie ervaart hij minutenlang dat hij stikt/dat hij geen lucht krijgt. Dit heeft hij eerder ervaren tijdens zijn verblijf bij Opsy. Dat is de reden geweest dat mevrouw XXXX, psychiater per 26 juli 2020 acuut gestopt is met het toedienen van Haldol depot.

De zorgverantwoordelijke is verplicht om bij de beslissing tot het verlenen van verplichte zorg ter uitvoering van de machtiging tot voortzetting van de crisismaatregel een aantal randvoorwaarden in acht te nemen, aldus art. 8:9 Wvzggz. Daarnaast gelden, de algemene eisen en voorwaarden voor het verlenen van verplichte zorg, zoals verwoord in de hoofdstukken 2 en 3 van de wet.

Volgens klager is er niet aan alle eisen voldaan die de Wvzggz aan de uitvoering van verplichte zorg stelt. Het gaat om de volgende eisen die niet of onvoldoende zijn nageleefd:

Onjuiste of geen inschatting stoornis gerelateerd nadeel. Er is door de zorgverantwoordelijke niet of niet juist geoordeeld over de aanwezigheid van voldoende stoornis gerelateerd nadeel (art. 3:3 Wvzggz)

Klager is van mening dat er geen sprake is van ernstig nadeel dat veroorzaakt wordt door de stoornis, waardoor hij dwangmedicatie moet krijgen. Klager is gefrustreerd, maar dat kwam omdat hij het gevoel en idee heeft dat hij niet serieus genomen wordt.

In het verweerschrift wordt als ernstig nadeel genoemd dat de wanen in het verleden eveneens tot delictgedrag leidden. Er is volgens klager echter geen sprake van gevaar niet voor zichzelf en evenmin voor een ander, dus er valt niets dat afgewend moet worden. Er zijn geen incidenten meer voorgevallen, zoals het vernielen van spullen of daarmee dreigen. Na opname waren de dreigementen voorbij. Klager herkent zich dan ook niet in het delictgedrag dat nu beschreven wordt.

Verder is klager van mening dat niet is voldaan aan de beginselen van proportionaliteit, subsidiariteit, doelmatigheid en veiligheid.

Klager vindt dat de dwangmedicatie zeer ingrijpend is. Hij voelt zich in zijn lichamelijke integriteit aangetast en hij heeft veel last van de bijwerkingen van de medicatie. Klager voelt zich er niet prettig bij en hij is er van overtuigd dat hij er lichamelijke klachten aan overhoudt. Klager vindt dan ook dat niet voldaan is aan de proportionaliteitseis.

Het is nog niet duidelijk of klager wel binnen een redelijke termijn met (voorwaardelijk) ontslag kan en zijn leven dus weer kan oppakken, terwijl er een heel ingrijpend middel als dwangmedicatie toegepast gaat worden. Klager is van mening dat er geen ernstig nadeel is. Dus het toedienen van de depotmedicatie kan niet in verhouding staan tot het ernstig nadeel dat afgewend zou moeten worden.

Het verlenen van verplichte zorg, is gelet op het beoogde doel van verplichte zorg, dan ook niet evenredig.

Klager vraagt zich af of er voldoende rekening is gehouden met de voorwaarden die noodzakelijk zijn om deelname van klager aan het maatschappelijke leven te bevorderen en of de mogelijk nadelige effecten op lange termijn van verplichte zorg voldoende gewogen en met ter zake deskundigen besproken zijn.

Aan klager is kenbaar gemaakt dat ze hem Zyprexa of Haldol willen toedienen. Klager is overtuigd dat er problemen ontstaan en gaan ontstaan voor de mensheid als hij dwangmedicatie krijgt met langdurige bijwerkingen. Op dit moment ervaart klager al dat hij niet goed kan drinken en of eten door de medicatie die hij al eerder heeft gehad. Klager is bang om te stikken. Volgens klager worden de klachten juist veroorzaakt/versterkt door de eerdere toegediende medicatie. Klager wil nog niet dood.

Op 23 oktober 2020 gebeurde het dat klager de Heilige Geest gelasterd heeft in zijn kerkgemeenschap is dat een doodzonde. Daarom werd per die datum gezworen door zijn geloofsgemeenschap dat antipsychotica zijn dood zou betekenen. Dat de geloofsgemeenschap door middel van betovering zijn dood bewerkt. Dit is dan ook de reden waarom klager geen depot medicatie wil.

Klager is van mening dat de klacht gegrond moet worden verklaard nu niet is voldaan aan de materiële en formele vereisten voor het verlenen van de verplichte zorg en de rechtsbeginselen.

5. Standpunt verweerders

De klacht heeft betrekking op de beslissing aangaande de uitvoering van de zorgmachtiging. Klager maakt bezwaar tegen het verlenen van verplichte zorg in de vorm van dwangmedicatie. Allereerst geeft klager aan dat hij geen (dwang-)medicatie nodig heeft. Daarnaast zou hij allergisch zijn voor medicijnen en zou hij niet te behandelen zijn met antipsychotica. Bij gebruik van Zyprexa, Haldol of andere antipsychotica meent klager te stikken. Tot slot geeft hij aan dat zijn autisme geen dwangmedicatie verdraagt.

Klager beklagt zich over bovenstaande op formele en inhoudelijke gronden.

Voorts verzoekt klager onder verwijzing naar artikel 10:11 lid 1 Wvrgz om een schadevergoeding voor mogelijk lijden door toediening van antipsychotica.

Klager verblijft sinds oktober 2020 in afdeling XXXX met een zorgmachtiging lopende tot 24 juni 2021.

Het toedienen van vocht, voeding en medicatie, alsmede het verrichten van medische controles of andere medische handelingen en therapeutische maatregelen, ter behandeling van een psychische stoornis, dan wel vanwege die stoornis, ter behandeling van een somatische aandoening is opgenomen als mogelijk te verlenen verplichte zorg in de huidige zorgmachtiging.

De psychische stoornis van klager, die beschreven staat is ASS en ernstige aanhoudende psychotische symptomen, te weten wanen. Klager is overtuigd dat hij moeilijk kan slikken door betoveringen door een sekte en uiterst langdurige bijwerkingen van antipsychoticagebruik in het verleden. Vanwege deze somatische- en godsdienstwanen drinkt hij onvoldoende en weigert hij te eten.

Het ernstig nadeel dat afgewend dient te worden is het volgende. De te geringe inname van vocht en voeding kan zowel acuut als op lange termijn leiden tot ernstige lichamelijke achteruitgang. Wanen leidden in het verleden eveneens tot delictgedrag, te weten het bedreigen van instanties als scholen en kerken, waardoor klager in aanraking kwam met justitie.

Vermindering van de wanen en verbetering van het eet- en drinkpatroon zijn voorwaarden voor herstel van zelfstandigheid en kwaliteit van leven. Zonder adequate behandeling van de wanen zal een klinische setting noodzakelijk blijven voor toezicht en voor gedragsregulatie, terwijl klager tot voor kort zelfstandig woonde.

Sinds oktober 2020 is het psychotische toestandsbeeld van klager in relatie tot de onvolwaardige inname van voeding en vocht regelmatig besproken in het multidisciplinair overleg. In november 2020 werd klager met ernstige uitdrogingsverschijnselen opgenomen in het ziekenhuis, waar hij somatisch enigszins stabiliseerde met hulp van antipsychotica. Zonder de inzet van antipsychotica zijn er op lange termijn risico's op een ernstige lichamenlijk achteruitgang. Op korte termijn zijn er risico's op uitdroging en noodzakelijke ziekenhuisopnames. Daarnaast ervaart klager chronisch buikklasten door tekorten in zijn dieet.

Klager is meerdere keren beoordeeld door psychiaters en werd wilsonbekwaam geacht. De wettelijk vertegenwoordiger van klager is betrokken bij diagnostiek en wijzigingen in het beleid.

Bij de beslissing om dwangmedicatie in te zetten is rekening gehouden met de voorwaarden gesteld aan proportionaliteit, subsidiariteit, doelmatigheid en veiligheid.

In de periode tussen januari en maart 2021 is geprobeerd klager te motiveren tot vrijwillige inname van antipsychotica, door aanpassingen in toedieningsvorm, dosering en de bejegening. Tevens is gekeken of zijn wanen spontaan verminderden bij een gepersonaliseerde begeleiding op de afdeling. Deze interventies leidden niet tot adequate inname van medicatie. Klager bleef zich verzetten tegen medicamenteuze behandeling.

Na evaluatie van de effectiviteit van de behandeling en verificatie van de wilsonbekwaamheid door een tweetal psychiaters is op 13 april 2021 het besluit genomen om de waanstoornis actief te behandelen en eventueel verplichte zorg te verlenen. De wijziging in het beleid is met de wettelijk vertegenwoordiger besproken. Klager is erop gewezen dat dwang toegepast zou worden bij aanhoudende weigering om medicatie te gebruiken, indien de inname van vocht- en voeding niet verbeterde. Toen klager daartoe niet bereid bleek, is op 29 april 2021 besloten om over te gaan tot dwangmedicatie. Om optimale begeleiding van klager te kunnen garanderen is ook afgesproken om pas na het weekend 3 mei 2021 met de verplichte zorg te starten.

Omdat klager aangaf een klacht in te willen dienen over het verlenen van verplichte zorg, is besloten de uitvoering van de beslissing daartoe op te schorten in afwachting van een beslissing van de klachtencommissie.

Verweerders onderkennen de angst die klager ervaart voor het optreden van mogelijke bijwerkingen. Zij begrijpen dat zijn autisme spectrumstoornis als ook de waan ideeën invloed kunnen hebben op de mate van overprikkeling en gevoel van controleverlies. Desalniettemin zijn zij ervan overtuigd dat de inzet van dwangmedicatie het ultimatum remedium is ter afwending van het ernstig nadeel en dat voldaan wordt aan de zorgvuldigheidscriteria, en dat de juiste procedure gevolgd is.

In dat licht zijn verweerders ook van mening dat de klacht van klager ongegrond verklaard moet worden en dat het verzoek om schadevergoeding daarom ook afgewezen moet worden.

6. Beoordeling

Volgens klager is er niet aan alle eisen voldaan die de Wvggz aan de uitvoering van verplichte zorg stelt. Door klager wordt in de eerste plaats genoemd de onjuiste of het ontbreken van een inschatting van een aan de stoornis van klager gerelateerd nadeel.

Klager is van mening dat er geen sprake is van ernstig nadeel dat veroorzaakt wordt door de stoornis, waardoor hij dwangmedicatie moet krijgen.

De klachtencommissie is van oordeel dat door verweerders voldoende duidelijk is gemaakt dat het verlenen van verplichte zorg aan klager in de machtiging is opgenomen van de Rechtbank Oost Brabant. Daarin wordt uitvoering beschreven om welke redenen klager verplichte zorg nodig heeft. Op grond daarvan heeft de rechtbank in de beschikking opgenomen dat het toedienen van medicatie een vorm kan zijn van verplichte zorg om het ernstig nadeel af te wenden. De klachtencommissie ziet geen redenen waarom nu gesteld zou kunnen worden dat het ernstig nadeel, dat de grondslag is voor de beschikking om verplichte zorg te verlenen, op 29 april 2021 of thans niet meer aanwezig zou zijn.

Door klager wordt niet bestreden dat verweerders bij de voorbereiding van het besluit om aan klager verplichte zorg te verlenen voldoende acht hebben geslagen op hetgeen in artikel 8:9 Wvggz wordt voorgeschreven. Ook de klachtencommissie is van oordeel dat verweerders daar voldoende acht op hebben geslagen.

Verder is klager van mening dat niet is voldaan aan de beginselen van proportionaliteit, subsidiariteit, doelmatigheid en veiligheid.

De klachtencommissie zal als eerste ingaan op het beginsel van veiligheid, omdat klager vreest voor de gevolgen voor zijn gezondheid door het toedienen van de depotmedicatie. Klager geeft aan dat hij door de depotmedicatie zou kunnen stikken en niet goed kan eten en drinken. De klachtencommissie heeft zich afgevraagd of de door klager gemelde bijwerkingen van de depotmedicatie, in dit geval Haldol en/of Zyprexa, aangetoond zijn. De klachtencommissie heeft

daartoe het Farmacotherapeutisch Kompas en Lareb geraadpleegd. Voor beide geneesmiddelen worden de bijwerkingen die klager aangeeft niet gemeld. De klachtencommissie meent dan ook dat het gevoel van klager dat hij na het gebruik van Haldol of Zyprexa het gevoel heeft te stikken en geen voeding en vocht tot zich kan nemen niet toe te schrijven zijn aan mogelijke bijwerkingen van deze middelen maar een andere reden hebben. De klachtencommissie acht de verklaring van verweerders dat klager onder invloed van zijn psychose onvoldoende voeding en vocht tot zich neemt waarschijnlijker, dan dat het klager als gevolg van bijwerkingen van de medicatie onmogelijk is om voeding en vocht tot zich te nemen. Verder geeft klager in de toelichting op zijn klaagschrift ook een andere, en misschien wel voor hem belangrijkere, reden aan waarom hij geen depotmedicatie wil gebruiken.

Klager geeft aan dat hij op 23 oktober 2020 de Heilige Geest gelasterd heeft en dat dat in zijn kerkgemeenschap een doodzonde is. Daarom werd per die datum gezworen door zijn geloofsgemeenschap dat antipsychotica zijn dood zouden betekenen. De geloofsgemeenschap zal door middel van betovering zijn dood bewerken. Dit is dan ook de reden waarom klager geen depot medicatie wil.

De klachtencommissie ziet dan ook geen reden waarom er niet vanuit gegaan kan worden dat de beoogde medicatie veilig aan klager als verplichte zorg kan worden toegediend.

Ten aanzien van het beginsel van proportionaliteit is de klachtencommissie van oordeel dat het laten voortduren van een situatie waarin klager ten gevolge van zijn psychose weigert om voeding en vocht tot zich te nemen met het risico op uitdroging en ondervoeding en het ontbreken van perspectief voor klager om weer zelfstandig te gaan wonen niet opwegen tegen het voordeel dat het verlenen van verplichte zorg in de vorm van de toediening van depotmedicatie biedt voor klager. De klachtencommissie acht het toedienen van depotmedicatie daarom proportioneel.

Door verweerders is voldoende duidelijk gemaakt dat er geen minder ingrijpend alternatief voor de behandeling van klager is om de psychose waar klager in verkeert weg te nemen. De klachtencommissie is van oordeel dat voldaan is aan het beginsel van subsidiariteit.

Door verweerders is verwezen naar de richtlijn Psychotische Stoornissen en naar de richtlijn Autisme bij volwassenen voor de inhoudelijke onderbouwing van verplichte zorg die aan klager zal worden geboden. De klachtencommissie heeft vastgesteld dat de voorgestelde verplichte zorg in overeenstemming is met deze richtlijnen. In dat licht komt de klachtencommissie tot het oordeel dat de voorgestelde verplichte zorg doelmatig is.

Alles overziende komt de klachtencommissie tot het oordeel dat de klacht ongegrond moet worden geacht.

7. Uitspraak

De klachtencommissie verklaart de klacht over de beslissing van 29 april 2021 om aan klager verplichte zorg te verlenen door hem depotmedicatie toe te dienen; **ongegrond**.

8. Schadevergoeding.

De klachtencommissie acht de klacht van klager ongegrond en wijst derhalve zijn verzoek om schadevergoeding af.

Aldus gedaan op 25 mei 2021 door de Klachtencommissie als bedoeld in artikel 10 van de Wet Verplichte Geestelijke Gezondheidszorg, bestaande uit de heer mr. XXXX, voorzitter, en de leden mevrouw XXXX, psychiater en de heer XXXX, in tegenwoordigheid van mevrouw XXXX, secretaris.